

BOHUMIL JIROUŠEK, JITKA RAUCHOVÁ
University of South Bohemia in České Budějovice

Constitutional History in the Czech Republic 2000–2015

Abstract

This paper focuses on the topic of research in constitutional history in the Czech Republic at the beginning of the 21st century, specifically in the period 2000–2015. The paper charts Czech historians' interest in constitutional (legal) history in the region of the modern Czech Republic (including some overlaps concerning constitutional law in Central Europe) throughout the whole history of the Czech state. It is obvious that constitutional history (as well as other areas of historical research) of modern times, especially of the 19th and 20th centuries, has recently become a topic for greater discussion among scholars. However, the major editions are still more connected with older Czech history. The topic of legal history is studied at law faculties, at faculties of arts and philosophy, and at some institutes of The Czech Academy of Sciences (Institute of State and Law of the CAS, the Masaryk Institute, and the Archives of the CAS). The current paper will also treat with the professional publications (i.a. the magazine "Právněhistorické studie"), major studies, and important figures (i.a. Karel Malý, Pavel Krafl, Jiří Přibáň, Ladislav Soukup, Karolina Adamová, Jan Kuklík, Aleš Gerloch). Finally, yet importantly, the paper will point out that the "founding fathers" of the constitutional history of the 19th century (Jaromír Čelakovský and Josef Kalousek) have attracted modern scholars' attention as well as the critical perception of legal aspects of globalisation.

Key words: Czech Republic; Constitutional History; 21st century; Legal History.

Słowa kluczowe: Republika Czeska, historia ustroju, XXI w., historia prawa.

The tradition of Czech legal history was established in the Middle Ages; however, its modern founding fathers, Josef Kalousek (1838–1915) at the faculty of arts of the Czech university in Prague and Jaromír Čelakovský (1846–1914) at the law faculty of the same university, along with their activities belong to the second half of the 19th century.¹ They emphasized the tradition of law of the Czech State, and its historical value in the tradi-

---

¹ K. Malý, *Jaromír Čelakovský – zakladatel univerzitního oboru českých právních dějin*, "Právněhistorické studie" 2015, vol. 45 (1), p. 7–16; B. Jiroušek, *Wojny w objaśnieniu Českého státního práva Josefa Kalouska*, "Krakowsko-Wileńskie Studia Slawistyczne" 2015, Vol. 11, p. 287–300; B. Jiroušek, "Koudel hoří". *Korespondence Jaromíra Čelakovského a Josefa Kalouska jako obraz vzájemného vztahu?*, "Právněhistorické studie" 2015, Vol. 45 (1), p. 218–222.

tional struggle with the Hapsburg's centralism.² Subsequent development of research on state and constitutional law could be found very much in continuity – tied with the two above-mentioned scholars – until now with some distinct period of larger utilization of legal history at times of intensive political changes (i.a. the foundation of Czechoslovakia connected with the Versailles Conference).³ There has always been a duality in Czech legal history as regards the legal history of Czechoslovakia itself, since it was derived among the differences between the state administration in Czech lands and those of Slovakia during the times of the Hapsburg monarchy.⁴ Those differences in many aspects survived until the 1950's; when many changes were made which removed those differences (i.a. in the civil code). The division of Czechoslovakia in 1992 unambiguously led (from the point of view of legal history) to clarification of the situation; the Czech state and constitutional law is studied at Czech universities, while Slovak universities are more inclined towards the study of the former Hungarian area, along with the Czech-Slovak legal tradition of 1918–1992.⁵

Publications on the topic of constitutional development represent only a fraction of legal history; we can say that this fraction has been narrowing – especially for modern history – in connection with the increasing number of laws and different legislative proceedings managing the everyday functioning of our society. In spite of that fact, it is the most prominent area of law, as it is the foundation of the (legal) identity of each state, of its essential state-building ideas,⁶ which stood at the beginning of the national statehood. It is difficult to distinguish boundaries between the history of the constitution as such and the history of other laws as they were noticeably interconnected, especially in medieval and early modern history.⁷

It is necessary to mention the volume “Stát” (*The State*) which was published in the framework of the series “Velké dějiny zemí Koruny české” (*History of the Lands of the Bohemian Crown*) by the Paseka publishing house. This volume – following the political history in other volumes of this series – also presents the history of the minor lands of the

² The most essential book is J. Kalousek, *České státní právo*, Praha 1871 (2nd improved edition, Praha 1892), its propositions were also published in German – a brief version of this book is J. Kalousek, *Einige Grundlagen des böhmischen Staatsrechtes*, Prag 1870.

³ See K. Malý, *Československá právní věda v meziválečném období (1918–1938)* [in:] *Antologie československé právní vědy v letech 1918–1939*, ed. P. Skřejpková, Praha 2009, p. 9–11; *Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve střední Evropě I–II*, eds. K. Malý, L. Soukup, Praha 2010.

⁴ J. Kuklík, P. Skřejpková, *Kořeny a inspirace velkých kodifikací*, Praha 2008. The book discusses the problems of codification since Justinian's codex, and follows the influence of Roman law on later European codifications. The authors are also interested in the perception of Austrian and Hungarian law in Czechoslovakia. P. Salák, J. Tauchen, *Československé trestní právo v proměnách věků*, Brno 2009.

⁵ *Vývoj práva v Československu v letech 1945–1989*, eds. K. Malý, L. Soukup, Praha 2004; *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*, ed. M. Bobek, P. Molek, V. Šimíček, Brno 2009; J. Kuklík et al., *Dějiny československého práva 1945–1989*, Praha 2011; J. Kuklík, *Czech Law in Historical Context*, Prague 2015; the development of legal history in the end of the 20th century is included in the bibliography R. Petráš, M. Starý, *Právněhistorická bibliografie. Výběr českých a slovenských prací k dějinám státu a práva z let 1990–2000*, Praha 2005. Major credit is due to Václav Pavlíček in reestablishing the study of political science as a part of constitutional law after 1989 – see V. Pavlíček, *O české státnosti – úvahy a polemiky I–III*, Praha 2002–2009.

⁶ See J. Přibáň, *Právní symbolismus. O právu, času a evropské identitě*, Praha 2007.

⁷ See K. Adamová, *K českému inkolátu*, “Právněhistorické studie” 2012, Vol. 41, p. 179–198.

Czech Crown in the Middle Ages and in the Early Modern Ages (before the lands were lost, especially during Maria Theresa's reign).⁸ The “Encyklopedie ústavního práva” (*Encyclopedia of Constitutional Law*) edited by Karel Klíma and his collaborators is a comprehensive reference work for the topic.⁹ Older Czech legal history is well known in many aspects, although there are some exceptions which have not been analyzed for decades,¹⁰ or they are commemorated only on significant anniversaries (e.g. that of the Golden Bull of Sicily¹¹). The above-mentioned fact has much in common with the truth that the modern legal history of the 19th and 20th centuries is taught more than the earlier legal history.¹² Nowadays, scholars concentrate on publishing major works on legal history,¹³ the most important of those being a comprehensive edition of Wladislaw's Landesordnung (1500), and other legal documents of that time (St. Wenceslas' Contract, Establishment on Rifles) with extensive commentary by the editors, Petr Kreuz and Ivan Martinovský.¹⁴ Great attention is also paid to the problem of early modern Moravia.¹⁵ Karolina Adamová in particular has focused on the topic of the Czech mutiny (the Bohemian Revolt) at the beginning of the Thirty Years' War, more precisely on the topic of the Czech confederation of the year 1619.¹⁶

The next major topic – connected with the need to understand the former administrative division of Czech Lands (i.a. for archivists, and for regional and municipal histories) – is the history of state administration, especially its comprehensive summaries.¹⁷ It is

⁸ K. Adamová, A. Lojek, K. Schelle, J. Tauchen, *Velké dějiny zemí Koruny české. Stát*, Praha–Litomyšl 2015.

⁹ K. Klíma et al., *Encyklopedie ústavního práva*, Praha 2007.

¹⁰ K. Adamová, *K českému inkolátu...*, the incolate (the indigenate) was treated by e.g. Josef Kalousek and Bohuš Rieger at the turn of the 19th and 20th centuries and in the last years by Jana Janišová, Dalibor Janiš, Jiří Brňovják, and Marek Starý; see also K. Adamová et al., *Pozapomenuté právní instituty*, Plzeň 2014. V. Knoll, *Hohenstaufowie i ich władza w regionie Chebska*, “Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa” 2013, Vol. 6, p. 351–363.

¹¹ See *Zlatá bula sicilská 1212–2012*, Plzeň 2012–2013 (a special volume of *Acta historico-iuridica Pilsensia*), M. Wihoda, *Die sizilischen Goldenen Bullen von 1212*, Wien–Köln–Weimar 2012 (in Czech: *Zlatá bula sicilská. Podivuhodný příběh ve vrstvách paměti*, Praha 2005).

¹² Review J. Tauchen, *Karel Schelle a kol. Dějiny české veřejné správy (2009)*, “Právněhistorické studie” 2012, Vol. 42, p. 326–327.

¹³ The topic is summarized for the mentioned magazine by P. Krafl, *Several Comments on Editions of Legal-Historical Sources Published in the Czech Republic after 1990*, “Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa” 2004, Vol. 7, p. 507–516. More details in: P. Krafl et al., *Editorství a edice středověkých pramenů diplomatické povahy na úsvitu 21. století: směry – tendence – proměny*, Praha 2016.

¹⁴ *Vladislavské zřízení zemské a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*, eds. P. Kreuz, I. Martinovský, Dolní Břežany 2007.

¹⁵ *Práva a zřízení Markrabství moravského z roku 1545 (pokus moravských stavů o revizi zemského zřízení): historický úvod a edice*, ed. D. Janiš, Brno 2005; *Moravský zemský sněm na prahu novověku: edice památek sněmovních z let 1518–1570. [Sv.] 1, Památky sněmovní I. Prameny k českým dějinám 16.–18. století. Řada A = Documenta res gestas Bohemicas saeculorum XVI.–XVIII. illustrantia. Series A; sv. I–I*, ed. D. Janiš, Praha 2010; *Zemské zřízení Markrabství moravského z roku 1516: (počátky kodifikace zemského práva na Moravě)*, eds. J. Janišová, J. Janiš, Olomouc 2013; *Zřízení zemské Markrabství moravského z roku 1604*, ed. J. Janišová, Praha 2015.

¹⁶ K. Adamová, *První česká federativní ústava z roku 1619*, Praha–Plzeň 2009.

¹⁷ Z. Hledíková, J. Janák, J. Dobeš, *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*, Praha 2005 (2nd edition, Praha 2007); K. Schelle et al., *Dějiny české veřejné správy*, Plzeň 2009; A. Gerloch, J. Hřebejk, V. Zoubek, *Ústavní systém České republiky*, Praha 1994 (5th edition, Plzeň 2016); K. Klíma, *Ústavní právo*, Praha 1995 (4th improved edition, Plzeň 2010).

also necessary to mention the development of constitutional history in the 19th and 20th centuries, as the topic has been studied in several monographs and volumes.¹⁸ The most prominent is Karel Schelle's "Dějiny ústavního práva" (*History of Constitutional Law*) which – in comparison with the rest of the comprehensive monographs on similar topics – starts unambiguously with the year 1848 (with the Pillersdorf's constitution, not with medieval or early modern *landesordnungs*), with a constitution as an expression of the establishment and changes of the modern state.¹⁹ Of course, ordinary didactic texts also exist for the needs of future lawyers, or policemen, which present overall interpretations of constitutional history.²⁰ There are also published anthologies of legal texts from the beginning of Czech statehood to the modern constitutionality of the 19th and 20th centuries.²¹

The deconstruction of Czechoslovakia gradually led to an increasing interest in constitutional issues in the 19th century, in the era of Austria-Hungary, as the establishment of the Czech Republic renewed interest in the traditions of Czech statehood, hence in Land Congresses in Bohemia and Moravia, and also in an Austria-wide (Cisleithanian) Parliament.²² There is also an interest in the Czech politics of the given time, Czech statehood concepts, and the organization of judicature and public administration including ecclesiastical issues.²³ The first Czechoslovakian constitution of 1920 is also studied and it is one of the inspirations (of continuity) for current Czech constitutional law.²⁴

The topic of the Czech Constitution of 1992 has recently generated increased interest, i.a. in connection with its 10th and 20th anniversaries. There was a conference in

¹⁸ L. Vojáček, K. Schelle, V. Knoll, *České právní dějiny*, Plzeň 2008 (3rd improved edition, Plzeň 2016). The development of law and the state are discussed more or less in parallel in independent chapters.

¹⁹ K. Schelle, *Dějiny českého ústavního práva*, Ostrava–Brno 2010. The co-publisher of the book – The European Society for History of Law (seated in Brno), a society which supports the publishing of literature connected with legal history, and cooperation between Czech and European legal historians, also merits mention here.

²⁰ Besides the text mentioned in the footnotes above see also K. Malý *et al.*, *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*, Praha 1997 (4th improved edition, Praha 2010); V. Pavlíček *et al.*, *Ústavní právo a státověda I–III*, Praha 1998–2004 (2nd edition Praha 2014–2015); V. Zoubek, *Právověda a státověda. Úvod do právního a státovědného myšlení*, Plzeň 2010; K. Schelle, *Dějiny ústavního práva*, Praha 2014 (2nd improved edition, Praha 2016); V. Knoll, P. Smržová, A. Zborníková, *Výbrané mezníky českých právních dějin*, Dobrá Voda u Pelhřimova 2002 (3rd improved edition, P. Jánošíková, V. Knoll, A. Rundová, *Mezníky českých právních dějin*, Plzeň 2010).

²¹ J. Gronský, *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa I–III*, Praha 2005–2007; V. Zoubek, V. Mastný, P. Liška, P. Kroupa, A. Zpěvák, A. Pleierová, *Prameny ke studiu ústavního práva, lidských práv a mezinárodního práva I–II*, Praha 2010; K. Adamová, L. Soukup, *Prameny k dějinám práva v českých zemích*, Plzeň 2004 (2nd improved edition, Plzeň 2010).

²² In the book K. Schelle, M. Šedivý, J. Tauchen, R. Veselá, *Stát a právo v době Metternichově (vybrané kapitoly)*, Ostrava 2009, we can see also an interest in West Galician legal code of 1797 (the book consists of some texts from the conference "State and Law in the Age of Metternich").

²³ *Rakousko-uherské vyrovnání 1867 a jeho státoprávní důsledky v českých zemích a na Slovensku*, eds. K. Schelle, L. Vojáček, Ostrava 2007; R. Sak, *Rieger: konzervátec nebo liberál?*, Praha 2003; K. Schelle, I. Schelleová, L. Vojáček, *Proměny státu a práva v druhé polovině 19. století*, Praha 2006. Karolina Adamová takes an interest in theoretical aspects of the emergence of modern constitutionalism – see *eadem*, *Úsvit moderního konstitucionalismu. Příspěvek k aplikaci "Principů" E.F. Smidaka*, Luzern–Praha 2007. The co-operation (including the co-publishing of the book) with the Swiss foundation Avenir, established by Emil F. Smidak, born in Ostrava, also represents one of the international contacts for Czech legal historians.

²⁴ J. Čechurová, L. Šlehofer *et al.*, *Ústava 1920. Vývrcholení konstituování československého státu*, Praha 2011.

December 2012 under the patronage of the Senate and the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic²⁵ along with the publication of several books on the same topic.²⁶

In some legal circumstances Czech constitutional history takes into account the sharing of the common European space,²⁷ the European Union, as a space of common freedom as well as of a sphere of responsibility for the safety of European citizens. Both Czech constitutional traditions and foreign sources are considered: e.g. the traditions of constitutionality, and international safety and human rights; the Magna Carta (1215); the Constitution of the United States (1789), including its Bill of Rights (1791); the Declaration of the Rights of Man and of the Citizen (1789); the foundational documents of the UN (1945); NATO (1949); the European Council (1949), or the International Covenant on Civil and Political Rights (1966); the European Union (Maastricht) Treaty (1992), and subsequent EU documents;²⁸ and comparative aspects of European constitutions²⁹ including the economic dimension where law is one of the applied disciplines in establishing economic contacts with Russia.³⁰

The Czech concept of law realizes that a number of its results must be presented in an international context, this awareness is based on cooperation between Prague legal historians and the Max-Planck-Institut in Frankfurt am Main in the framework of the Normdurchsetzung in osteuropäischen Nachkriegsgesellschaften (1944–1989) project, where there was significant cooperation among German, Czech, Polish, Slovak, and Hungarian legal historians.³¹ This cooperation was a major impulse for the study of legal continuity and discontinuity in Austria-Hungary before 1918, in the interwar period in Czechoslovakia and in Czechoslovakia after 1948. At the conference “The Development of Czechoslovak law 1945–1990” (September 8–10, 1998, 650th anniversary of the es-

²⁵ P. Skřejpková, *Konference k dvacátému výročí vzniku ústavy ČR*, “Právněhistorické studie” 2013, Vol. 43, p. 423–425.

²⁶ P. Mlsna *et al.*, *Ústava ČR – vznik, vývoj a perspektivy*, Praha 2011; J. Filip, *Ústavní právo České republiky I. Základní pojmy a instituce*, Brno 2003; A. Gerloch, J. Hřebejk, V. Zoubek, *Ústavní system České republiky...;* K Klíma *et al.*, *Komentář k Ústavě a Listině*, Plzeň 2009 (2nd improved edition), esp. p. 27–38; M. Forejtová *et al.*, *Ústavní soudnictví*, Brno 2014, esp. p. 14–34; V. Pavlíček, *Ústavní právo a státověda II. díl. Ústavní právo České republiky*, Praha 2011 (2nd improved edition, Praha 2015).

²⁷ See P. Mlsna, J. Kněžínek, *Mezinárodní právo a mezinárodní smlouvy v československém právu 1918–1989*, “Právněhistorické studie” 2012, Vol. 42, p. 33–69; *Tvorba práva v České republice po vstupu do Evropské unie*, eds. A. Gerloch, J. Kysela, Praha 2007.

²⁸ B. Pikna, *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*, Praha 2010 (3rd edition, Praha 2012); L. Tichý *et al.*, *Evropské právo*, Praha 1999 (5th improved edition, Praha 2014); V. Zoubek, *Lidská práva – globalizace – bezpečnost*, Plzeň 2008.

²⁹ J. Blažoň, V. Balaš, K. Klíma, *Srovnávací ústavní právo*, Praha 1998 (5th edition, Praha 2015); V. Zoubek, *Právověda a státověda...*

³⁰ *Proměny právního řádu v České republice a v Ruské federaci. Sborník z mezinárodní konference*, ed. A. Gerloch, Praha–Beroun 2008. The book, mostly published in Russian, outlines historic development of both countries in the second half of 20th century, theory of law, civil and constitutional law in both countries and also European law. We can find similar aspects in M. Kubát *et al.*, *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy*, Praha 2004, there is compared constitutional development after 1989 in those countries: Albania, Belarus, Bosnia and Herzegovina, the Czech Republic, Estonia, Croatia, Serbia and Montenegro, Lithuania, Latvia, Hungary, Macedonia, Moldavia, Poland, Romania, Russia, Slovakia, Slovenia and Ukraine.

³¹ *The Editors' Foreword* [in:] *Vývoj práva v Československu v letech 1945–1989*, eds. K. Malý, L. Soukup, Praha 2004.

tablishing of the Charles University), the chancellor (rector) Karel Malý established the major domains of contemporary legal history; also in connection with the topic of so-called socialistic legality,³² which is still one of great topics of legal and public discussions connected with the restitution of property confiscated after February 1948 (public discussion currently focuses especially on the restitution of ecclesiastical property,³³ as it is quite a controversial topic in our predominantly atheistic society).

The Czech jurisprudence presented its results internationally at the conference “New phenomena in law at the beginning of 21st century” organized by the Faculty of Law of Charles University on April 18th, 2008 in the framework of a grant supported by the Ministry of Education, Youth and Sport called “Quantitative and Qualitative Transformation of the Legal Order at the Beginning of the 3rd Millennium – Books, Sources and Prospects”. The result of the conference is – besides some similar Czech publications – a book published in English “Czech Law between Europeanization and Globalization”,³⁴ which focuses on the transformation of present-day law, and on its historic roots. The first two sections of the book emphasize the historic impulses for the development of law and changes of constitution as sources for the anchoring of constitutional power in legislative process, including the topic of ethnicity (protection of minorities) in the Czechoslovak constitutional system, the position of referendums in modern history (including experience with referendums abroad), the topic of lawfulness and legality of authoritarian regimes in the 20th century (especially 1938–1945 and 1948–1989 in Czechoslovakia), retroactivity of some newly published laws after 1989 (after the fall of Communism), or inspirational sources for the Constitution of the Czech Republic which were especially sought out in the constitutional system of the United States.³⁵ On their major anniversaries it is appropriate to mention research into the legacies of exiled Czechoslovak politicians and lawyers³⁶ or otherwise commemorate notable figures in

³² L. Soukup, *Právněhistorická konference Vývoj československého práva 1945–1990*, “Právněhistorické studie” 2000, Vol. 35, p. 310–314. Vladimír Míkule, Zdeněk Šamberger, Ladislav Vojáček a Peter Mosný from Košice, Slovakia, spoke about the topic of constitution.

³³ J. Kříž, V. Valeš, *Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi*, Praha 2013.

³⁴ M. Tomášek et al., *Czech Law between Europeanization and Globalization*, Praha 2010.

³⁵ *Ibidem*. Historic aspects are emphasized especially in chapters by Vladimír Kindl, Karolina Adamová, Radim Seltenreich, René Petráš, Petra Skřejpková, Petr Mlsna, Radovan Suchánek a Marek Antoš. We must not omit the study of the Protectorate of Bohemia and Moravia and its legal aspects, see P. Maršálek, *Protektorát Čechy a Morava: Státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939–1945*, Praha 2002, and his other books on the same topic. Jan Kuklík and his colleagues deal with the issue of national minorities and the Arianization of Jewish property: D. Jančík, J. Kuklík, E. Kubů, “*Arizace*” a restituice židovského majetku v českých zemích (1939–2000), Praha 2003; J. Kuklík, J. Němeček, *Od národního státu ke státu národnosti? Národnostní statut a snahy o řešení menšinové otázky v Československu v roce 1938*, Praha 2013; J. Kuklík, R. Petráš, *Právo a menšiny*, Praha 2013 (=Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 2013, 1); J. Kuklík et al., *Jak odškodnit holokaust? Problematika vyvlastnění židovského majetku, jeho restituice a odškodnění*, Praha 2015. Changes in the coexistence of minorities in interwar Czechoslovakia are the main topic of the monograph written by Andrej Tóth, Lukáš Novotný and Michal Stehlík. A. Tóth, L. Novotný, M. Stehlík, *Národnostní menšiny v Československu 1918–1938: od státu národního ke státu národnostnímu?*, Praha 2012 (=Opera Facultatis philosophicae Universitatis Carolinae Pragensis, Vol. 13).

³⁶ J. Kuklík, *Pozůstalosti významných československých právníků a politiků v Hoover Institution Archives, Stanford University, Kalifornie*, “Právněhistorické studie” 2000, Vol. 35, p. 231–240.

this field.³⁷ There is an interest in the present-day law in Central Europe – the Institute of Law and State of the CAS – in connection with the problems of our global world, international law, and present-day problems of international institutions, migration crises, and both open and hybrid wars, etc.³⁸ We can add that in the years 2014 and 2015 the lives and contributions of two major figures from the beginning of the modern study of Czech state law, Jaromír Čelakovský and Josef Kalousek (in both cases on the 100th anniversary of their death) were commemorated with conferences.³⁹

So far, we have introduced some of the main results of research in legal history in the Czech Republic since 2000. Now, we should also introduce the main workplaces connected with constitutional history, including the *soft institutes* such as academic periodicals. In regard to publishing background, legal history texts are published in general history magazines such as *Český časopis historický*, *Časopis Matice moravské*, *Střed*, and *Soudobé dějiny*; and also in juridical magazines, especially *Právnik*, *International and Comparative Law Review*, *Acta Iuridica Olomucensia*, *Masaryk University Journal of Law and Technology*, *Časopis pro právní vědu a praxi*, *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, *Jurisprudence*, and *Prague Law Working Papers Series*. The fundamental magazine of this area is the periodical peculiarly called *Právněhistorické studie* which focuses on legal (state and constitutional) history as inscribed in its name. It is published by The Faculty of Law of Charles University. The executive editor is Ladislav Soukup, and the chairman of the editorial board is Karel Malý.

Legal history is in fact studied and taught by all law faculties in the Czech Republic (Prague, Brno, Plzeň, Olomouc⁴⁰), exceptionally, legal and constitutional historians and sociologists of law work long-term at foreign universities (Karel Klíma, Jiří Přibáň⁴¹). It is worthwhile to mention that a number of aspects of legal history are connected with general history, thus many institutes or departments of history, or of political science offer this topic quite distinctively, as do the institutes of the CAS (Institute of State and Law of the CAS, the Masaryk Institute, the Archives of the CAS, the Institute of History

³⁷ See: *Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám*, ed. V. Knoll, Plzeň 2008 (special volume of “Acta historico-iuridica Pilsnensia”), the authors also discuss the history of their field including constitutionalism, and the figure of Stanislav Balík, etc. The book contains a number of contributions by Polish legal historians. See also *Pocta Eduardu Vlčkovi k 70. narozeninám*, ed. K. Bubelová, Olomouc 2010.

³⁸ The Faculty of Law of the University of West Bohemia and The Institute of Law and State of the CAS organized a traditional international conference called “Metamorphosis of the law in Central Europe” (e.g. the V course was organized in Znojmo, June 8–10, 2016).

³⁹ The contributions of the conference In Honor of prof. Jaromír Čelakovský (November 4th–6th, 2014, organized by the Centre of Legal-Historical Studies of The Institute of History of the CAS, the Faculty of Law of Charles University, the Masaryk Institute, the Archives of the CAS, and the Prague Archives) were published as a special volume of the magazine “Právněhistorické studie” 2015, Vol. 45 (1). The contributions from the conference devoted to Josef Kalousek (October 26th, 2015, organized by the Faculty of Philosophy of the University of South Bohemia in České Budějovice, the Masaryk Institute, the Archives of the CAS, and the National Museum Archives) are published in the book of the same name as the conference itself: *Historik Josef Kalousek: historiografie, politika, kultura a společnost druhé poloviny 19. století*, ed. P. Fabini, Praha 2016.

⁴⁰ The major figures of the jurisprudence are mostly mentioned in the footnotes.

⁴¹ See J. Přibáň, P. Holländer *et al.*, *Právo a dobro v ústavní demokracii*, Praha 2011; J. Přibáň, *Dissidents of law: on the 1989 velvet revolutions, legitimations, fictions of legality and contemporary version of the social contract*, Aldershot 2002 (in Czech: *Disidenti práva. O revolucích roku 1989, fikcích legality a soudobé verzi společenské smlouvy*, Praha 2001).

of the CAS, and the Institute of Contemporary History of the CAS). Researchers of the above-mentioned institutes participate in major projects of legal history connected with activities of law institutes; however, sometimes the initiative comes from the institutes of history, as in the cases of the histories of political parties in Czech lands,⁴² or in the case of the edition of the documents of the exiled Czechoslovak government in London during WWII.⁴³

Historia ustroju w Republice Czeskiej w latach 2000–2015

Streszczenie

W artykule skoncentrowano się na badaniach historii ustroju podejmowanych w Czechach na początku XXI wieku, a mianowicie w latach 2000–2015. Przedstawiono zainteresowania historyków czeskich historią ustroju odnośnie do obszaru Republiki Czeskiej (przy czym podano pewne informacje dotyczące historii ustroju w Europie Środkowej) na przestrzeni całej historii państwa czeskiego. Historia ustroju (jak inne dziedziny badań historycznych), zwłaszcza XIX i XX wieku, stała się szczególnym przedmiotem dyskusji naukowców. Obszerne wydania źródeł są związane przede wszystkim ze starszą historią Czech. Historia prawa jest przedmiotem studiów na uniwersyteckich wydziałach prawa, a także na wydziałach sztuki i filozofii oraz w niektórych instytutach Czeskiej Akademii Nauk (Instytut Państwa i Prawa CAS, Instytut Masaryka i Archiwum CAS). W artykule zebrano także informacje poświęcone czasopismu branżowemu „Právněhistorické studie”, dotyczące ważnych opracowań i zasłużonych postaci czeskiej historii prawa (byli to np. Karel Malý, Pavel Krafl, Jiří Příbáň, Ladislav Soukup, Karolina Adamová, Jan Kuklík, Aleš Gerloch). Wreszcie, co ważne, uwagę współczesnych uczonych przyciągają ojcowie założyciele historii ustroju w XIX wieku (Jaromír Čelakovský i Josef Kalousek), a także problematyka krytycznego postrzegania aspektów prawnych w zglobalizowanym świecie.

Bibliography

Sources

Adamová K., *První česká federativní ústava z roku 1619*, Praha–Plzeň 2009.

Moravský zemský sněm na prahu novověku: edice památek sněmovních z let 1518–1570. [Sv.] 1, Památky sněmovní I. Prameny k českým dějinám 16.–18. století. Řada A = Documenta res gestas Bohemicae saeculorum XVI.–XVIII. illustrantia. Series A; sv. I–I, ed. D. Janiš, Praha 2010.

Práva a zřízení Markrabství moravského z roku 1545 (pokus moravských stavů o revizi zemského zřízení): historický úvod a edice, ed. D. Janiš, Brno 2005.

⁴² J. Malíř, P. Marek et al., *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*, Brno 2005.

⁴³ *Zápisy ze schůzí československé vlády v Londýně I–IV*, eds. J. Němeček I. Šťoviček, H. Nováčková, J. Kuklík, J. Bílek, Praha 2008–2015 (includes the years 1940–1944, Vol. V for the year 1945 is being prepared). This text was supported by the Czech science foundation, grant 15-03346S.

- Vladislavské zřízení zemské a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*, eds. P. Kreuz, I. Martinovský, Dolní Břežany 2007.
- Zápisy ze schůzí československé vlády v Londýně I–IV*, eds. J. Němeček I. Šťoviček, H. Nováčková, J. Kuklík, J. Bílek, Praha 2008–2015.
- Zemské zřízení Markrabství moravského z roku 1516 (počátky kodifikace zemského práva na Moravě)*, eds. J. Janišová, J. Janiš, Olomouc 2013.
- Zřízení zemské Markrabství moravského z roku 1604*, ed. J. Janišová, Praha 2015.

Monographs

- Adamová K., *K českému inkolátu*, „Právněhistorické studie“ 2012, Vol. 41.
- Adamová K., *Úsvit moderního konstitucionalismu. Příspěvek k aplikaci „Principů“ E.F. Smidaka*, Luzern–Praha 2007.
- Adamová K. et al., *Pozapomenuté právní instituty*, Plzeň 2014.
- Adamová K., Lojek A., Schelle K., Tauchen J., *Velké dějiny zemí Koruny české. Stát*, Praha–Litomyšl 2015.
- Adamová K., Soukup L., *Prameny k dějinám práva v českých zemích*, Plzeň 2004 (2nd improved edition, Plzeň 2010).
- Blahoň J., Balaš V., Klíma K., *Srovnávací ústavní právo*, Praha 1998 (5th edition, Praha 2015).
- Čechurová J., Šlehofer L. et al., *Ústava 1920. Vývrcholení konstituování československého státu*, Praha 2011.
- Československé právo a právní věda v meziválečném období (1918–1938) a jejich místo ve střední Evropě I–II*, eds. K. Malý, L. Soukup, Praha 2010.
- Filip J., *Ústavní právo České republiky I. Základní pojmy a instituce*, Brno 2003.
- Forejtová M. et al., *Ústavní soudnictví*, Brno 2014.
- Gerloch A., Hřebejk J., Zoubek V., *Ústavní systém České republiky*, Praha 1994 (5th edition, Plzeň 2016).
- Gronský J., *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa I–III*, Praha 2005–2007.
- Historik Josef Kalousek: historiografie, politika, kultura a společnost druhé poloviny 19. století*, ed. P. Fabini, Praha 2016.
- Hledíková Z., Janák J., Dobeš J., *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*, Praha 2005 (2nd edition, Praha 2007).
- Jančík D., Kuklík J., Kubů E., *„Arizace“ a restituce židovského majetku v českých zemích (1939–2000)*, Praha 2003.
- Jiroušek B., *„Koudel hoří“*. *Korespondence Jaromíra Čelakovského a Josefa Kalouska jako obraz vzájemného vztahu?*, „Právněhistorické Studie“ 2015, Vol. 45 (1).
- Jiroušek B., *Wojny w objaśnieniu Českého státního práva Josefa Kalouska*, „Krakowsko-Wileńskie Studia Slawistyczne“ 2015, Vol. 11.
- Kalousek J., *České státní právo*, Praha 1871 (2nd improved edition, Praha 1892).
- Kalousek J., *Einige Grundlagen des böhmischen Staatsrechtes*, Prag 1870.
- Klíma K., *Ústavní právo*, Praha 1995 (4th improved edition, Plzeň 2010).
- Klíma K. et al., *Encyklopedie ústavního práva*, Praha 2007.
- Klíma K. et al., *Komentář k Ústavě a Listině*, Plzeň 2009 (2nd improved edition).
- Knoll V., *Hohenstaufowie i ich władza w regionie Chebska*, „Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa“ 2013, Vol. 6.
- Knoll V., Smržová P., Zborníková A., *Vybrané mezníky českých právních dějin*, Dobrá Voda u Pelhřimova 2002 (3rd improved edition Jánošíková P., Knoll V., Rundová A., *Mezníky českých právních dějin*, Plzeň 2010).

- Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*, eds. M. Bobek, P. Molek, V. Šimíček, Brno 2009.
- Krafl P., *Several Comments on Editions of Legal-Historical Sources Published in the Czech Republic after 1990*, “*Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa*” 2004, Vol. 7.
- Krafl P. et al., *Editorství a edice středověkých pramenů diplomatické povahy na úsvitu 21. století: směry – tendence – proměny*, Praha 2016.
- Kříž J., Valeš V., *Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi*, Praha 2013.
- Kubát M. et al., *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy*, Praha 2004.
- Kuklík J., *Czech law in Historical Context*, Prague 2015.
- Kuklík J., *Pozůstalosti významných československých právníků a politiků v Hoover Institution Archives, Stanford University, Kalifornie*, “*Právněhistorické studie*” 2000, Vol. 35.
- Kuklík J. et al., *Dějiny československého práva 1945–1989*, Praha 2011.
- Kuklík J. et al., *Jak odškodnit holokaust? Problematika vyvlastnění židovského majetku, jeho restituční a odškodnění*, Praha 2015.
- Kuklík J., Němeček J., *Od národního státu ke státu národnosti? Národnostní statut a snahy o řešení menšinové otázky v Československu v roce 1938*, Praha 2013.
- Kuklík J., Petráš R., *Právo a menšiny*, Praha 2013 (=Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 2013, 1).
- Kuklík J., Skřejpková P., *Kořeny a inspirace velkých kodifikací*, Praha 2008.
- Malíř J., Marek P. et al., *Politické strany: Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*, Brno 2005.
- Malý K., *Československá právní věda v meziválečném období (1918–1938)* [in:] *Antologie československé právní vědy v letech 1918–1939*, ed. P. Skřejpková, Praha 2009.
- Malý K., *Jaromír Čelakovský – zakladatel univerzitního oboru českých právních dějin*, “*Právněhistorické studie*” 2015, Vol. 45 (1).
- Malý K. et al., *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*, Praha 1997 (4th improved edition, Praha 2010).
- Maršálek P., *Protektorát Čechy a Morava: státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939–1945*, Praha 2002.
- Mlsna P. et al., *Ústava ČR – vznik, vývoj a perspektivy*, Praha 2011.
- Mlsna P., Kněžinec J., *Mezinárodní právo a mezinárodní smlouvy v československém právu 1918–1989*, “*Právněhistorické studie*” 2012, Vol. 42.
- Pavlíček V., *O české státnosti – úvahy a polemiky I–III*, Praha 2002–2009.
- Pavlíček V. et al., *Ústavní právo a státověda I–III*, Praha 1998–2004 (2nd edition, Praha 2014–2015).
- Petráš R., Starý M., *Právněhistorická bibliografie. Výběr českých a slovenských prací k dějinám státu a práva z let 1990–2000*, Praha 2005.
- Pikna B., *Evropský proctor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*, Praha 2010 (3rd edition, Praha 2012).
- Pocta Eduardu Vlčkovi k 70. narozeninám*, ed. K. Bubelová, Olomouc 2010.
- Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám*, ed. V. Knoll, Plzeň 2008 (special volume of “*Acta historico-iuridica Pilsnensia*”).
- Proměny právního řádu v České republice a v Ruské federaci. Sborník z mezinárodní konference*, ed. A. Gerloch, Praha–Beroun 2008.
- Příbáň J., *Disidenti práva. O revolucích roku 1989, fikcích legality a soudobé verzi společenské smlouvy*, Praha 2001.
- Příbáň J., *Dissidents of law: on the 1989 velvet revolutions, legitimations, fictions of legality and contemporary version of the social contract*, Aldershot 2002.

- Příbář J., *Právní symbolismus. O právu, času a evropské identitě*, Praha 2007.
- Příbář J., Holländer P. et al., *Právo a dobro v ústavní demokracii*, Praha 2011.
- Rakousko-uherské vyrovnání 1867 a jeho státoprávní důsledky v českých zemích a na Slovensku*, eds. K. Schelle, L. Vojáček, Ostrava 2007.
- Sak R., *Rieger: konzervátec nebo liberál?*, Praha 2003.
- Salák P., Tauchen J., *Československé trestní právo v proměnách věků*, Brno 2009.
- Schelle K., *Dějiny českého ústavního práva*, Ostrava–Brno 2010.
- Schelle K., *Dějiny ústavního práva*, Praha 2014 (2nd improved edition, Praha 2016).
- Schelle K. et al., *Dějiny české veřejné správy*, Plzeň 2009.
- Schelle K., Schelleová I., Vojáček L., *Proměny státu a práva v druhé polovině 19. století*, Praha 2006.
- Schelle K., Šedivý M., Tauchen J., Veselá R., *Stát a právo v době Metternichově (vybrané kapitoly)*, Ostrava 2009.
- Skřejpková P., *Konference k dvacátému výročí vzniku ústavy ČR*, “Právněhistorické studie” 2013, Vol. 43.
- Soukup L., *Právněhistorická konference Vývoj československého práva 1945–1990*, “Právněhistorické studie” 2000, Vol. 35.
- Tauchen J., *Karel Schelle a kol., Dějiny české veřejné správy (2009)*, „Právněhistorické studie” 2012, Vol. 42.
- Tichý L. et al., *Evropské právo*, Praha 1999 (5th improved edition, Praha 2014).
- Tomášek M. et al., *Czech Law between Europeanization and Globalization*, Praha 2010.
- Tóth A., Novotný L., Stehlík M., *Národnostní menšiny v Československu 1918–1938: od státu národního ke státu národnostnímu?*, Praha 2012 (=Opera Facultatis philosophicae Universitatis Carolinae Pragensis; Vol. 13).
- Tvorba práva v České republice po vstupu do Evropské unie*, eds. A. Gerloch, J. Kysela, Praha 2007.
- Vojáček L., Schelle K., Knoll V., *České právní dějiny*, Plzeň 2008 (3rd improved edition, Plzeň 2016).
- Vývoj práva v Československu v letech 1945–1989*, eds. K. Malý, L. Soukup, Praha 2004.
- Wihoda M., *Die sizilischen Goldenen Bullen von 1212*, Wien–Köln–Weimar 2012.
- Wihoda M., *Zlatá bula sicilská. Podivuhodný příběh ve vrstvách paměti*, Praha 2005.
- Zlatá bula sicilská 1212–2012*, Plzeň 2012–2013 (a special volume of Acta historico-iuridica Pilsensia).
- Zoubek V., *Lidská práva – globalizace – bezpečnost*, Plzeň 2008.
- Zoubek V., *Právověda a státověda. Úvod do právního a státovědného myšlení*, Plzeň 2010.
- Zoubek V., Mastný V., Liška P., Kroupa P., Zpěvák A., Pleierová A., *Prameny ke studiu ústavního práva, lidských práv a mezinárodního práva I–II*, Praha 2010.